

Gen. 1:26-27 - Man en vrouw schiep hij hen – naar zijn beeld en gelijkenis.

In de Nederlandse taal lijken de twee woorden, beeld en gelijkenis, elkaar gewoon te versterken. Vanuit het Hebreeuws krijgen zij echter een diepere betekenis.

Daarvoor moeten we eerst terug naar de Mesopotaanse cultuur die ook genoemd wordt ‘de beschaving van klei en het schrift’. Kleitabletten met spijkerschrift waren inderdaad de dragers van contracten en van literatuur. Het Gilgamesh-epos bv vermeldt reeds 2000 jaar eerder dan de bijbel dat er een ‘zondvloed’ over het land gekomen is.

Eén van de tekenen van een hoogstaande cultuur is de ‘uitvinding’ van de handtekening. Die werd niet aangebracht met een stempel, maar met een gegraveerd rolletje in halfedelsteen dat een inprenting maakte in de klei. Door de inprenting kon het gegeven woord bewaard blijven: een geheugensteun tegen het vergeten, maar ook mogelijkheid om te vergeten dankzij deze techniek van het geheugen.

De Hebreeuwse woorden voor geheugen ‘*zakhar*’, en vergeten ‘*negeva*’ hebben dezelfde stam als de woorden voor mannelijk en vrouwelijk, of ‘iets voor altijd vast planten’ tegenover ‘een gat in een object’. Zeggen we niet ‘vast-houden’ en een ‘gat in mijn geheugen’? Als de Bijbel dus zegt ‘mannelijk en vrouwelijk’ schiep hij hen, dan krijgen wij een bijkomende symboliek over de schepping van de mens. Hij draagt de handtekening van God. Ondanks het vergeten van die band, blijft de herinnering behouden aan het gegeven woord, de belofte over de generaties heen.

Beeld staat dan voor het vrouwelijk aspect, en gelijkenis voor het mannelijke, zoals een handtekening in een kleitablet, of in de mens die God uit klei geboetseerd heeft. Het biedt ook een mooie dialectiek: het vrouwelijke is het blijvende dankzij inkerving in de cilinder, maar het mannelijk garandeert de authenticiteit dank zij de naam in positief door de indrukking in de klei.